

GİTANCALI.

– Ey dustaq, söylə görüm sənə bu buxovları kim vurmuşdur?

Dustaq dedi: – Mənim hökmdarım. Mən sərvət və qüdrətdə dünyada hamıdan üstün olacağımı güman edib, hökmdarımın bütün xəzinəsini öz xəzinəmə daşdım. Məni yuxu basdıqda, ağam üçün hazırlanmış yatağa girib uzandım, ayılanda gördüm ki, mən öz xəzinəmin dustağıyam.

– Ey dustaq, söylə görüm bu qırılmaz zəncirlərə səni kim bənd etmişdir?

Dustaq cavab verdi: – Mən özüm. Bunları mən özüm belə qayğıkeşliklə döyüb bərkitmişəm. Güman edirdim ki, yenilməz qüdrətimlə bütün dünyanı əsir edib, tək özüm azad qalacağam. Gecə-gündüz bu zəncirin üzərində işləyib, onu alovların içində közərdib, möhkəm ağır zərbələrlə döydüm. Nəhayət, iş başa çatıb, zəncirin halqaları qırılmaz surətdə bir-birinə bənd olduqda, gördüm ki, o, mənim özümü zəncirləmişdir.

* * *

Sən məni fani yaratmışsan, hökmün belədir.

Bu fani qəlibi sən fasiləsiz olaraq boşaldır və yenə yeni həyatla doldurursan.

Bu xırdaca qamış tütəyi sən təpələrdə, dərələrdə gəzdirib, onda daim yeni melodiyalar çalıbsan.

Sənin əllərinin ölümsüz təmasından mənim zəif qəlbim sevinclə dolur və deyilməmiş sözlər yaradır.

Sənin bitib-tükənməz hədiyyələrin yalnız bu xırdaca əllərə nazil olur. Əsrlər gəlib keçir, amma sən o hədiyyələri daim əta edirsən və hələ də onlara yer tapılır.

* * *

Sən mənə nəğmə oxumağı əmr edəndə sanıram ki, qəlbim qürurdan parçalanacaqdır. Sənin üzünə baxıram və gözlərim yaşla dolur.

Həyatımın bütün dərdləri və həyəcanları şirin ahənglərə çevrilir, – ruhum dəniz üzərində uçan şən quş kimi qanadlanır.

Bilirəm ki, mənim nəğməm sənə xoş gəlir. Bilirəm ki, sənin hüzuruna yalnız nəğmələrimlə gələ bilərəm.

Nəğmələrimin geniş açılmış qanadları ilə sənin ayaqlarına təmas edirəm, halbuki, buna nail olmağa

əsla cəsarət edə bilməzdim.

Mən nəğmələrimin verdiyi sevincdən sərməst olaraq özümü unuduram və səni, mənim Allahımı, öz dostum adlandırıram.

* * *

Bilmirəm sən necə nəğmə oxuyursan, ey ustad! Mən sakit bir heyranlıq içərisində dinləyirəm.

Sənin nəğmələrin dünyaya nur saçır. Sənin nəğmələrinin nəfəsi səmalara yayılır. Sənin nəğmələrinin müqəddəs axını bütün əngəlləri yıxıb dağıdaraq irəliləyir.

Qəlbim sənin nəğmələrinlə qovuşmaq həsrəti ilə yanır, amma səsimin bütün ciddi-cəhdi əbəsdir. Mən söz həsrətində yanırım, amma söz dönüb nəğmə ola bilmir, – mən də məyus-məyus fəryad edirəm.

Ah, sən mənim qəlbimi öz nəğmələrinin nəhayətsiz toruna salıbsan, ey ustad!

* * *

Ey canımın canı! Mən vücudumu həmişə təmiz saxlamağa çalışacağam, – bilirəm ki, bütün əzələrimdə sənin həyatverici təmasının izi var.

Mən xəyallarımı, fikirlərimi həmişə yalan və riyadan qorumağa çalışacağam, – bilirəm ki, sən işığı mənliyimdə yanmış olan həmin həqiqətsən.

Mən öz qəlbimdən həmişə şəri qovmağa, məhəbbət bəsləməyə çalışacağam, – bilirəm ki, sən qəlbimin ən gizlin guşələrindəsən.

Mənim məqsədim hər bir işimdə səni təzahür etdirməkdən ibarət olacaqdır, – çünki, bilirəm ki, sən məni himayə edəcəksən.

* * *

İcazə ver bir anlığa sənin yanında oturum. İşimi sonra başa çatdıraram.

Sənin üzünü görməkdən məhrum olduqda, mənim zəif qəlbim nə rahatlıq, nə dinclik bilir; zəhmətim də ucsuz-bucaqsız ızdırablar dənizində sonsuz əzaba çevrilir.

İndi yay öz nəfəsiylə, xışılıtları ilə pəncərəmdən girmişdir, çiçəkləmiş meşələrdə arılar vızıldaşır.

Bu sükut və firavan asudəlik içərisində səninlə üz-üzə oturub, həyatı tərənnüm etmək vaxtı gəlib çatmışdır.

* * *.

Mənim arzularım çox, fəryadlarım şikayətlidir; amma sən bunları daim amansız surətdə rədd etməklə məni xilas etmişən. Mənim bütün həyatım sənin bu qüdrətli mərhəmətinlə doludur.

Sən mənə diləmədiyim bu sadə və böyük hədiyyələri: – bu səmaları, bu vücudu, bu həyat və şüuru lütf etməklə, məni gündən-günə bunlara daha layiq edib ucaldırsan, məni hədsiz arzuların əsiri olmaqdan qoruyursan.

Elə saatlar olur ki, mən sərməst oluram; elə saatlar olur ki, ayılır, məqsədimə çatmağa tələsirəm; amma sən amansızcasına məndən qaçırsan.

Sən daim mənim diləklərimi rədd etməklə, məni zəif, saxta arzuların əsiri olmaqdan qorumaqla, səni tam dərk etməyə daha çox ləyaqət qazandırırısan.

* * *.

Bu çiçəyi dər və götür, – ləngimə. Qorxuram ki, solar və torpağa qarışar.

Qoy sənin çələngində bu çiçəyə yer olmasın, amma onu səninin əlinin təmasından iztirab duymağa layiq gör və onu dər! Qorxuram ki, günün qurtardığını hiss etməyəm və qurban vermək vaxtı keçər.

Bu çiçək şux deyil və ətri zəiflə də, nə qədər ki, gec deyil, onu dər və başqa çiçəklərlə bir yerə qoy.

* * *.

Mənim nəğməm bəzək-düzəyi atmışdır. Onun zər-zibası yoxdur. Bunlar bizim birliyimizi ləkələyirdi. Bunlar bizə mane olardı və səninin pıçıltılarını batırırdı

Səninin qarşında şairin şöhrətpərəstliyi utanıb puç olur. Ey ustad şair, mən səninin ayaqlarına qapanıram. Qoy mənim həyatım səninin səslərlə doldurduğun qamış tütək kimi sadə və həqiqi olsun.

* * *.

Şahzadə libası geymiş və qiymətli boyunbağılar taxmış uşağı artıq oyun sevindirmir, əynindəki libas onun hər addımını ağırlaşdırır.

Paltarını cırmaq və ya çirkləndirməkdən çəkinərək o, öz aləmindən ayrılıb hərəkət etməyə qorxur.

Ey ana, səninin qızıl bəzək-düzəyin uşağı sağlam torpağından ayırırsa, onu insan həyatının böyük gözəlliyinə qovuşmaqdan məhrum edərsə, bunlar onun xeyrinə deyildir.

* * *.

Ey nadan, sən öz-özünü çiyində daşımağa cəhd edirsən! Sən öz qapında sədəqə diləyorsən!

Öz yükünü o adama ver ki, bütün bunları qaldırmağa gücü çatır və bu ağırlıqlar onun üçün bir nemətdir.

Sənin arzun öz nəfəsi ilə çırağın alovunu bir anda söndürər. O arzular xəbisdür; xəbislərdən hədiyyə qəbul etməzlər.

* * *.

Budur sənin ayaqlarını qoyduğun yer, – ayaqların ən yoxsul, ən kimsəsiz, ən talesiz adamların arasındadır.

Mən sənin qarşında pərəstiş etmək istərkən, o dərinliklərə irişə bilmirəm ki, orada sənin ayaqların ən yoxsul, ən kimsəsiz, ən talesiz adamların arasındadır.

Qürur o yerə yol tapa bilməz ki, orada sən ən sadə geyimdə, ən yoxsul, ən kimsəsiz, ən talesiz adamların arasında gəzirsən.

Mənim qəlbimə də elə bir yer yoxdur ki, orada sən ən yoxsul, ən kimsəsiz, ən talesiz adamların arasında məskən salmayasan .

* * *.

Mən bu dünya ziyafətinə çağırılmışdım və həyatım əziz tutulmuşdu. Gözlərim görürdü, qulaqlarım eşidirdi.

Bu ziyafətdə mənə rübab çalmaq nəsim oldu və mən əlimdən gələni etdim.

İndi soruşuram: nəhayət, o saat gəlib çatıbmi ki, mən içəri girib sənin çöhrəni görə bilim və sənə salamımı səssiz-sovsuz verə bilim?

* * *.

Nəğmə demə, mədh eləmə, təsbəh çevirmə! Qapıları bağlı olan bu məbədin tənha qaranlıq guşəsində kimə sitayiş edirsən? Aç gözlərini, – onda görərsən ki, Allahın qarşında yoxdur!

O, həmin yerdədir ki, orada əkinçi sərt torpağı yumşalayır və daşyonan daşları parçalayır. O, onlarla birlikdə al günün və yağmurların altındadır, onun paltarı toz içindədir. Müqəddəs ridanı çıxar at və sən də onun kimi onların yanına get.

Azadlıqımı istəyirsən? Amma onu harada qazanmaq olar? Bizim Allahımız yaratmaq zəhmətini sevinə-sevinə öz öhdəsinə almışdır. O, həmişəlik onlarla bağlıdır.

Öz seyrçilik mövqeyindən çıxanda, çiçəkləri və buxurları tərək elə! Paltarın cır-cındıra dönərsə, nə olar, qoy dönsün! Sən Allahına sarı yönəl və onunla birlikdə alın təri tökərək zəhmət çək.

Mənim səyahətim uzun sürəcək, yolum uzaqdır. Mən sübhün gərdunəsinə minib, yolumu dünyaların fəzalarından salıb, səyyarələr və ulduzlar aləmində iz buraxmışam.

Bu yol ən uzaq, amma öz-özünə qovuşmaq üçün ən yaxşı yoldur; bu yol ən dolaşlıq, amma nəğmənin ən mükəmməl sadəliyinə gətirib çıxaran yoldur.

Yolçu hər yad qapını döyməlidir ki, nəhayət, öz qapısını tapa bilsin; bütün dünyanı gəzməlidir ki, nəhayət, həsrətində olduğu mehraba gəlib çatsın.

Mənim baxışlarım ucu-bucağı olmayan ənginlikləri gəzdi, – və budur, gözlərimi yumaraq deyir: «Mən buralayam!»

«Ah, bəs haradadır?» – fəryadı ilə göz yaşları çaya dönüb axır və onun suları dünyanı bu inamla bürüyür: «Mən varam!»

* * *

Sənin hüzuruna gətirdiyim nəğməm bu günə qədər oxunmamış qalmışdır.

Mən günlərimi rübabımı sazlamaqla, kökləməklə keçirmişəm.

Ahənglər əlimdən qaçır, sözlər lazım olduğu kimi düzülürdü; yalnız sudan doymayan atəşdən qəlbim parçalanırdı.

Çiçək açılmırdı; yalnız külək ah çəkə-çəkə əsirdi.

Mən onun üzünü görmədim, səsini eşitmədim; yalnız evimin qarşısındakı yolda sakit ayaq səsləri duydum.

Uzun bir gün ona yer hazırlamaqla gəlib keçdi; amma çırağım yanmadı və mən onu öz evimdə qəbul edə bilmədim.

Mən onunla görüşmək ümidi ilə yaşayıram; amma bu görüş müyəssər olmur ki olmur.

* * *

Mən sənə nəğmə oxumaq üçün buradayam. Sənin sarayında mənim də bir guşəm var.

Sənin dünyanda mənə iş yoxdur, mənim faydasız həyatım yalnız məqsədsiz səslər halında özünü büruzə verə bilər.

Gecə yarısı qaranlıq məbəddə sənə səssiz-səmirsiz xidmət etmək vaxtı çatdıqda, ey məlikəm, mənə əmr et, qarşında durub itaətlə nəğmə deyim!

Sübhün havasında qızıl rübab səslənəndə, lütf et, məni səslə.

* * *

Mən yalnız sənin icazəni gözləyirəm ki, nəhayət, özümü ona təslim edim. Bax buna görə də mən bu qədər fürsəti əldən verməkdə təqsirkaram.

Gəlib qanun-qaydalarla mənim əl-qolumu möhkəm bağlamaq istəyirlər. Amma mən onlardan qaçıram. Çünki yalnız sənin icazəni gözləyirəm ki, nəhayət, özümü ona təslim edim.

Adamlar məni məzəmmətləyib laqeyd adlandırırlar; şübhə etmirəm ki, onların hökmü haqlıdır.

Bazar qurtarmış, işləyənlər azaddır, məni çağırmaqdan bir şey əldə etməyənlər qəzəblə uzaqlaşmış getdilər. Mən yalnız sənin icazəni gözləyirəm ki, özümü, nəhayət, ona təslim edim.

* * *

Heyhat! Lotos çiçəkləndiyi gün mənim fikirlərim haradasa uzaqlarda idi və bundan xəbərim yoxdu.

Mənim səbətim boş qaldı, çiçəyi də görən olmadı.

Məni yalnız hərdən qəm-qüسسə basır və mürgüdən ayılıb əsən cənub küləyində xoş bir ətrin şirin əlamətlərini duyurdum.

Zorla seçilən bu şirinlik qəlbimi arzularla məst edirdi və mənə elə gəlirdi ki, bu özünə mücəssəmə axtaran yayın isti nəfəsi idi.

Mən onda bilmirdim ki, o, mənə bu qədər yaxındır, o, mənim öz daxilimdədir, həmin mükəmməl şirinlik mənim öz qəlbimin dərinliklərində çiçəklənmişdir.

* * *

Yağmurlu iyul ayının qatı alatoranlıqında sən səssiz-səmirsiz gecə kimi hamıdan gizlənərək, duyulmaz addımlarla gəzinirsən.

Bu gün coşqun şərq küləyinin təkidli çağırışlarına laqeyd olan səhər, gözlərini yumdu və daim parlaq olan lacivərd səmanı qatı bir pərdə bürüdü.

Meşələrin nəğmələri susmuş, evlərin qapıları örtülmüşdü. Bu tənha küçədə sən yalnız bir yolçusan. Ey mənim yeganə dostum, ey mənim sevgilim, evimin darvazası açıqdır, – bir röya kimi ötüb keçmə.

* * *.

Sən susursansa, mən qəlbimi sənin sükutunla doldurub, özümü onun ixtiyarına verirəm. Mən gözlərini yummayan və itaətlə baş əyən ulduzlu bir gecə kimi sakitliyə riayət edərəm.

Səhər mütləq açılacaq, qaranlıq yox olacaq və sənin səsin qızıl sel kimi səmadən yağacaqdır.

Sənin sözlərin quşlarımın hər yuvasından nəğmə kimi səslənəcək, sənin melodiyların sıx meşələrimin içində çiçəklər kimi açılacaqdır.

* * *.

Mən qayığa minməliyəm. Heyhat, sahilə üzücü, yorucu saatlar gəlib keçir!

Bahar çiçəkləndi və çiçəklər soldu. İndi, budur, çiynimdə kimsəyə lazım olmayan çiçəklər yükü durub gözləyir və üzülürəm.

Dalğaların xışıltısı artmış və sarı yarpaqlar uçuşa-uçuşa kölgəli çığıra tökülür.

Bu nə boşluqdur! Havada o biri sahilədən, uzaqlardan gələn nəğmə sədasının ehtizazını duyursanmı?

* * *.

Buludlar üst-üstə qalanır, işıq qaralır. Heyhat, ey sevgilim, məni qapı ağzında tək-tənha niyə gözlədirsən?

Gündüz iş və zəhmət zamanı mən camaat içində oluram, amma bu alaqaranlıq, sakit saatlarda yalnız sənin ixtiyarındayam.

Sən özünü mənə göstərməsən, məni rədd eləsən, bilmirəm ki, yağışın altında bu uzun saatları necə keçirəcəyəm.

Mən uzaq səmanın zülmətinə baxa-baxa ağlayıram, qəlbim əsən küləyə qoşulub sərgərdan-sərgərdan gəzir.

* * *.

Bu fırtınalı gecədə sən evində yoxsan, məhəbbət yollarındasan, dostum! Göylər, sanki, məyus-məyus fəryad edir.

Bu gecə mən yata bilmirəm. Dəfələrlə qapımı açıb qaranlığa baxdım, dostum!

İrəlidə heç bir şey görünmür. Görəsən, sənin keçdiyin yol haradadır?

Bu yol mürəkkəb kimi qapqara çayın sahilindədirmi, bəlkə də, sən bu aldadıcı qaranlıqda tutqun bir meşənin uzaq talası ilə mənim yanıma gəlməyə tələsirsən, dostum, eləmi?

* * *.

Günəş sönüb qaranlıq çökdükdə, quşlar nəğmələrini kəsdikdə, yorğun külək sakitləşib yatdıqda, sən yer üzünü yuxu pərdəsinə bürüdüyün kimi, alaqqaranlıqda başını əymiş lotusun ləçəklərini ehmalca yumduğun kimi, məni də qatı qaranlığın örtüyünə bürü.

Hələ mənzilə çox qalmış, dağarcığı bomboş, paltarı cır-cındır, toz içində, özü taqətdən düşmüş yolçunun yoxsulluq və rüsvayçılığını yox elə, onu sənin qısa gecənin qaranlığında açmış çiçək kimi tərtəmiz elə.

* * *.

Mənə işıq ver, işıq! Onu öz arzularının coşqun alovlarında yandır!

Sənin qismətin sönməz bir çıraqlıdır, ey ürək! Ah, ölüm sənə ən gözəl nəsibindir!

Fəlakət sənə qapını döyüb xəbər verir ki, Allahın oyaqdır və səni gecənin zülmətində məhəbbət görüşünə çağırır.

Göyləri bulud bürümüş, yağış durmadan yağır. Bilmirəm, məni belə həyəcanlandıran nədir, bilmirəm, mənə nə olmuşdur.

Bir anlığa parlayan şimşək qaranlığı daha da qatılaşdırır, qəlbim məni gecənin musiqisinin apardığı cığırla əl havasına, qarasına addımlayır.

İşıq ver mənə, işıq! Onu öz arzularının coşqun alovlarında yandır!

Göy guruldayır, külək coşur. Gecə kömür kimi qapqara. Dağıt qaranlığı! Öz həyatınla məhəbbət çırağını yandır!

* * *.

Məni bu dünyada sevənlər hər vasitə ilə əllərində saxlamaq istəyirlər. Amma sənə eşqin elə deyil, – sənə eşqin onların sevgisindən güclüdür, həm də azadlığımı əlimdən almır.

Məni sevənlər, onları unutmayım deyə, məni əsla tərək etmirlər. Amma günlər gəlib keçir, sən hələ də gözə görünürsən.

Öz dualarımda sənın adını çəkmirəmsə də, səni öz qəlbimdə daşımırımsa da, amma sənın mənə olan məhəbbətin mənim məhəbbətimi gözləyir.

* * *.

O gəlib yanımda oturdu, amma mən yuxudan ayılmadım. Ah nə böyük dərd! Mən nə dəhşətli yuxu görürdüm!

O, gecənin sükutunda gəldi, əlində rübabı vardı, onun melodiyaları mənim rüyalarımda səslənir.

Əfsus, mənim gecələrim nə qədər səmərəsizdir! Ah, yuxuda nəfəsini duyduğum sevgilimi nə üçün görmürəm?

* * *.

Mən görüşə tək çıxdım. Amma gecənin bu sakit qaranlığında məni təqib edən kimdir?

Mən ondan yaxamı qurtarmaq üçün yolumu dəyişirəm, amma əbəs yerə!

Onun addımları toz qaldırır; o, söylədiyim hər bir sözə öz gur səsinı qatır.

Bu mənim kiçik «mənlıyım», mənim utanmaq bilməyən hakimimidir. Amma onunla birlikdə sənın qapına yaxınlaşmağa utanıram.

* * *.

Yorğunluq gecəsi, qoy mən bütün ümidlərimi sənə bağlayıb yuxuya gedim.

Mənim taqətdən düşmüş ruhumu sənə cüzi xidmət göstərməyə məcbur etmə.

Bununla sən günün yorğun gözlərinə gecənin pərdəsini çəkirsən ki, oyananda onun baxışlarını yeni bir sevinclə canlandırasan.

* * *.

Məni bağlayan bəndlər möhkəmdir, amma onları qırmaq istədikdə, qəlbim əzab çəkir.

Azadlıq! – Budur mənim bütün istədiyim, budur; amma ona ümid bağlamaq mənə ar gəlir.

Mən bilirəm ki, sənin qəlbin ən qiymətli xəzinələrlə doludur; bilirəm ki, sən mənim ən yaxşı dostumsan, amma evimi doldurmuş zirzibili süpürüb atmağa gücüm çatmır.

Əynimdəki paltar puç və fanidir. Amma ona qarşı nifrət və qəzəbdən alışıb yandığım halda, yenə o paltarı sevə-sevə geyirəm.

Mənim günahlarım saysız-hesabsız, nöqsanlarım çox böyük, eyibim müqəddəs və ağırdır; amma xilas olmaq üçün sənə müraciət etdikdə, qorxudan titrəyirəm ki, diləyim yerinə yetər.

* * *.

Öz adım verdiyim adam bu zindanda ağlayır.

Mən bu zindanın divarlarını daim tikib ucaldıram; bu zindan gündən-günə səmaya ucaldıqca, mənim əsl mahiyyətim onun içində gizlənir.

Mən bu divarın ucalığı ilə fəxr edirəm, onun ən xırda dəlmə-deşiyini torpaq və palçıqla suvayıram və öz həqiqi mahiyyətimi gözdən gizlədirəm.

* * *.

Səhər açıldıqda, onlar mənim evimə gəlib dedilər: «Biz burada yalnız kiçik bir guşə tutacağıq». Onlar dedilər: «Biz öz Allahına ibadətdə sənə kömək və onun mərhəmətlərinin ən cüzi bir hissəsini itaətlə qəbul elərik». Onlar sakit və itaətkar halda oturdular.

Amma gecənin qaranlığında onlar üsyankarcasına, güclə mənim ibadətghahıma soxuldular və xain bir acgözlüklə Allahımın qurbangahındakı qurbanı qəsb etdilər.

* * *.

Qoy məndən elə cüzi bir şey qalsın ki, ona deyə bilim: sən – hər şeydən.

Qoy mənim iradəmdən elə cüzi bir şey qalsın ki, mən səni hər yerdə duyum və hər şeyə ehtiyacım olduqda sənə müraciətlə hər saat öz məhəbbətimi izhar edim.

Qoy məndən elə cüzi bir şey qalsın ki, səni heç bir zaman unuda bilməyim.

Qoy mənim bağlarımdan ən cüzi bir şey qalsın ki, mən sənə məhəbbətinin telləri ilə sənə iradəyə bağlanım.

* * *

Orada ki fikir qorxu bilmir və insanın başı qürurla ucalır;

Orada ki bilik azaddır;

Orada ki dünya arakəsmələrlə qəfəslərə bölünməmişdir;

Orada ki sözlər həqiqətin dərinliklərindən gəlir;

Orada ki yorulmaz arzular əllərini mükəmməlliyə doğru uzadır;

Orada ki şüurun parlaq bulağı barsız və qumlu çöllərində itib batmır;

Orada ki ağıl və zəka yüksək arzulara və işlərə yönəlir: –

Qoy mənim ölkəm həmin o azadlıq səmasının altında oyansın, ey mənim atam!

* * *

Bütün gecəm, demək olar ki, onun əbəs intizarı ilə keçdi. Qorxuram ki, səhərə yaxın mən taqətdən düşüb yuxuya getdikdə, o, birdən mənim qapıma gələr. Ey mənim rəfiqələrim, qapıları onun üzünə açın, içəri girməyə ona mane olmayın.

Onun addım səsləri məni oyatmazsa, xahiş edirəm, siz də məni oyatmayın. Mən istəmirəm ki, məni quşların gur nəğmələri və ya səhər günəşinin bayramında coşqun külək yuxudan oyatsın. Əgər birdən-birə, hətta mənim ağam da qapıma gəlsə, qoyun sakit-sakit yatım.

Ah, ey mənim yuxum, ey mənim əziz yuxum, sən yalnız onun təmasını gözləyirsən ki, yox olasan! Ah, ey mənim yumulmuş göz qapaqlarım, siz yalnız onun təbəssümünün işığında, o, yuxunun qaranlığından doğan bir rəyaya kimi gəlib qarşımda durduqda açılacaqsınız!

Qoy o, mənim qarşımda bütün şüaların və surətlərin birincisi kimi zahir olsun. Qoy mənim oyanmış qəlbimin ilk sevinc rəşəsi onun baxışlarından olsun! Qoy yuxunun qaranlığından işığa qayıtmaq ona sarı qayıtmaqla birləşsin.

* * *

Məgər siz onun sakit addım səslərini eşitmədinizmi?

O gəlir, gəlir, gəlir.

O, hər an, hər əsr, hər gün, hər gecə gəlir, gəlir, gəlir.

Mən çox həzin və şən nəğmələr oxumuşam, amma onların hamısı bu cür səslənir: o gəlir, gəlir, gəlir.

Günəşli aprelin ətirli günlərində, meşə çığırması ilə o gəlir, gəlir, gəlir.

Yağmurlu iyul gecələrinin qaranlığında, buludların guruldayan gərdunələrində o gəlir, gəlir, gəlir.

Dərd ardınca gələn dərd onun addımlarıdır ki, mənim köksümü basır, onun addımlarının qızıl kimi təmasından qəlbimdə sevinc parlayır.

* * *.

Səndən diləyim budur, ey hökmdarım, qəlbimin misginliyini kökündən yıx, parçala!

Mənə qüvvət ver ki, sevinc və kədərlərimə asanlıqla dözə bilim.

Mənə qüvvət ver ki, məhəbbətim səmərəli olsun.

Mənə qüvvət ver ki, yoxsulları heç bir zaman rədd etməyim və məğrur hakimiyyət qarşısında diz çökməyim.

Mənə qüvvət ver ki, qəlbim gündəlik vurnuxmalardan uca olsun.

Mənə qüvvət ver ki, bütün qüvvələrimi sevə-sevə sənə iradəyə tabe edim.

* * *.

Güman edirdim ki, taqətim son həddinə yetdikdə, zəvvarlığım sona yetmişdir, qüvvətim tükənmiş və qaranlığın sükutu içərisində özümə sığınacaq axtarmaq vaxtı gəlib çatmışdır.

Ancaq görürəm ki, sənə iradəyə hüdudsuzdur. Dodaqlarımda son sözlər can verdikdə, qəlbimdən yeniləri qopur; cığır itib batdığı yerdə, qarşımda yeni möcüzələr dünyası görünür.

* * *.

Bilmirəm ki, nə qədər uzun zamandan bəri sən mənə sarı gəlməkdəsən. Sənə günəşin və ulduzların sənə məndən həmişəlik gizlədə bilməz.

Çox-çox səhərlər və axşamlar sənə addım səslərini eşitmişəm, mənə gizlin çağırən qasidin qəlbimin qapısını döymüşdür.

Bilmirəm ki, bu gün nə üçün belə həyəcanlıyam, nə üçün qəlbimi sevinc həyəcanı bürümüşdür.

Sanki, zəhmətimi başa çatdırmaq vaxtı gəlib çatmışdır və havada sənə xoş varlığının zəif ətrini duymağdayam.

* * *

Çox-çox günlər var ki, mənim qurumuş, susamış qəlbim yağış görməmişdir, ey Allahım! Səma tərtəmidir, orada bir incə bulud kölgəsi də yoxdur, yağışın heç bir zəif əlaməti də görünmür.

Lütf elə, ölüm kimi qapqara qəzəbli bir tufan göndər və şimşək qamçıları ilə bütün göy üzünü bu başından o başına qədər qamaşdır.

Amma, ey Allahım, hər yerə nüfuz edən, ürəyi sonsuz bir məyusluqla yandıran bu sakit, durğun, yaxıcı və amansız bürkünü darmadağın elə!

Qoy göylərdən bir şəfqət buludu nazil olsun, ata qəzəblənəndə ananın yaşla dolan gözlərinə bənzər bir bulud!

* * *

Nə üçün sən hamıdan arxada durub kölgədə gizlənibsən, sevgilim? Onlar səni saymadan itələyə-itələyə tozlu yolla keçirlər. Mən çoxdan sənə qurban hazırlayıb burada intizar içində gözləyirəm, yoldan ötənlərsə çiçəklərimi bir-bir götürüb aparırlar, səbətım, demək olar ki, boşalmışdır.

Səhər də gəlib keçdi, günorta da. Axşamın alatoranlığında mürgüdən göz qapaqlarım ağırlaşır. Evlərinə qayıdanlar mənə baxıb gülümsünürlər, mən utandığımdan od tutub yanırım.

Dilənçi kimi durub, paltarımınla üzümü örtmüşəm, məndən soruşanda ki nə istəyirəm, gözlərimi yerə dikib cavab vermirəm.

Axı necə deyim ki, səni gözləyirəm, sən gələcəyini vəd edibsən. Axı necə deyim ki, utana-utana sənə yalnız öz yoxsulluğumu hədiyyə verə bilərəm!

Ah, mən bu qüruru qəlbimin gizlin guşələrində saxlamışam.

Mən otların üstündə oturub, gözlərimi göydən çəkmirəm. Sənin birdən-birə, necə dəbdəbə ilə gəlib çıxacağını xəyalıma gətirirəm: işıq saçılacaq, sənin gərdunən üzərində zərli yelpazələr yellənəcək, hamı heyrət içində yolun kənarında durub görəcək ki, sən öz gərdunəndən düşüb, həya və qürurundan yay küləyinin altında sarmaşmış kimi əsən bu cındır geyimli qızı yerdən qaldırıb öz yanında oturdursan.

Amma vaxt ötüb keçir, sənin gərdunənin təkər səsləri gəlmir. Yanımdan gurultu və hay-küylə dəbdəbəli mərasim dəstələri gəlib keçir. Yoxsa sən hələ də hamının arxasında, kölgədə dinməz-söyləməz duracaqsan? İndi mən gözləyəcək və boş çıxan arzularımın əzabını çəkə-çəkə ağlayacağam.

* * *.

Qoy qəlbim daim təkrar etsin ki, mən sənin, yalnız sənin həsrətinlə yanırım!

Məni gecə-gündüz utandıran bütün arzularım saxta və fanidir.

Gecə öz zülmətində işığa olan həsrət və diləyini gizlədiyi kimi, mənim varlığımın dərinliklərindən də yalnız bir fəryad qopur: mən sənin, yalnız sənin həsrətinlə yanırım!

Fırtına var gücü ilə sükunətlə çarpışa-çarpışa sükunət axtardığı kimi, mənim qəlbim də məhəbbətə qarşı üsyan edir və onun bu fəryadı kəsilmir: mən sənin, yalnız sənin həsrətinlə yanırım!

* * *.

Ürək sərtləşəndə və yanıb quruduqda, mərhəmət yağmuru kimi mənim üstümə yağ.

Həyatda fərəh və sevinc olmayanda, nəğməni sel kimi axıt.

Dövrəmdə hər tərəfdən günün vurnuxması gurultu qaldırdıqda, ey sükunət ilahəsi, yanıma gəl və mənə dinclik, asudəlik gətir.

Boş qalmış qəlbim gizlənilib sıxıldıqda, ey mənim hökmdarım, qapıları taybatay aç və şahənə bir dəbdəbə ilə içəri gir.

Aldadıcı arzular şüurumun gözlərini qamaşdırdıqda, ey ulu və xeyirxah Tanrım, ıldırım və şimşəklərini yağdır.

* * *.

Qoy mənim son nəğməmdə bütün sevinclər: yer üzünü bol-bol sıx otlara qərq edən sevinc, həyat və ölüm adlanan əkizləri ucsuz-bucaqsız yer üzərində rəqs etdirib hərləndirən sevinc, fırtınaya qarışaraq həyatı gülüslə sarsıdıb oyadan sevinc, iztirabın çiçəkləmiş qızıl lotosu üzərinə göz yaşları kimi qonmuş sevinc, bütün var-yoxunu torpağa döndərən və sözə biganə olan sevinc birləşsin.

* * *.

Bəli, ey qəlbimin sevimlisi, mən bilirəm ki, yarpaqlarda rəqs edən bu zərli işıq, göy üzündə tənbel-tənbel üzən bu buludlar, üzümə sərinlik gətirən bu nəsim yalnız sənin məhəbbətidir.

Səhər işığı gözlərimi nura qərq edir: bununla sən mənim qəlbimə xəbər göndəirsən. Sənin çöhrən səmanın yüksəkliklərindən boylanır, sənin gözlərin mənim gözlərimin içinə baxır və mənim qəlbim sən ayaqlarına təmas edir.

* * *

Sən taxtından enib mənim daxmamın astanasında durdun. Mən təkdim, nəğmə oxuyurdum və mənim nəğməm sənə çatırdı. Sən taxtından enib daxmamın astanasında durdun.

Sənin sarayında çoxlu adlı-sanlı xanəndələr var, sarayında daim nəğmələr yüksəlir, amma mənim sadə, həzin nəğməm sənin qəlbində məhəbbət hissi oyatdı. Bu nəğmə dünyanın böyük musiqisinə qarışdı və mənə mükafat olaraq sən, əlində çiçək gəlib daxmamın astanasında durdun.

* * *

Mən yolun kənarında gözləyib kölgənin işığı əvəz etməsini və yağmur yağmasını seyr etməkdən fərəh duyuram.

Naməlum dünyaların qasidləri məni salamlayıb, tələsə-tələsə gedirlər. Qəlbim fərəhlə dolur və əsən küləyin nəfəsi mənə ləzzət verir.

Sübh açıldan qaranlıq çökənə qədər mən qapımın ağzında oturub, bilirəm ki, birdən-birə belə xoşbəxt bir an olacaq, səni görəcəyəm.

Mən tək-tənha gülümsünə-gülümsünə nəğmə oxuyuram. Hava isə ümid ətri ilə doludur.

* * *

Səhər tezdən biz pıçıltı ilə bir-birimizə dedik ki, yalnız səninlə mən qayıqla üzməyə çıxacağıq və bu dünyada heç bir kəs bizim bu sonsuz və məqsədsiz səyahətimizdən xəbər tutmayacaqdır.

Bu uçsuz-bucaqsız okeanda sən sakit-sakit, ürəkdən təbəssüm etdikcə, mənim nəğmələrim sözlə məhdudlaşmadan, dalğalar kimi sərbəst axacaqdır.

Məgər hələ vaxt gəlib çatmamışdırmı?

Hələ işin var? Budur, artıq yer üzünə axşam çökür və günün sönən işığında dəniz quşları öz yuvalarına sarı uçuşur.

Kim bilir zəncirlər nə zaman açılacaq və qayıq qürubun son şöləsi kimi gecənin içində nə vaxt gözdən itəcəkdir?

* * *

Mən səni gözləməyirdim, ey sultanım, sən mənim qəlbimə çağırılmadan, tanımadığım izdihamdan bir nəfər kimi daxil oldun və həyatımda əbədiyyət möhrü ilə ötəri anlar damğalayıb getdin.

Bu gün mən təsadüfən onları xatırlayıb, sənin qoyduğun nişanələrə baxdıqda, gördüm ki, onlar toza dönüb mənim boş, unudulmuş günlərimin sevinc və kədərlərinə qarışmışdır.

Sən mənim uşaqlıq oyunlarımdan üz çevirmədin və öz uşaq otağında eşitdiyim addım səsləri ulduzdan-ulduza əks edən həmin səslərdir.

* * *

Səhərin sükut dənizini quşların civiltisindən xırdaca dalğalar çulğamışdır; yol kənarındakı çiçəklər şəndir; buludların aralarından zər səsləri axır, – bu zaman biz heç bir şeyə diqqət yetirmədən, qayğılı-qayğılı öz yolumuzla gedirdik.

Biz şən nəğmələr oxumur, əylənmirdik; biz kənddəki bazara girmədik, dinməz-söyləməz gedir və gülmürdük. Yolda addımlarımızı ləngitmirdik. Zaman keçir və biz addımlarımızı daha da sürətləndirirdik.

Günəş dik başımız üstündə ucaldı, göyərçinlər kölgədə quruldaşdı. Qurumuş yarpaqlar günortanın isti havasında rəqs edib hərlənirdi. Balaca çoban əncir ağacının kölgəsində mürgüləyə-mürgüləyə xəyala getmişdi, mən də bulaq kənarında otun üstünə uzandım ki, yorulmuş əzalarım bir qədər dincəlsin.

Yol yoldaşlarım məni lağa qoydular. Onlar başlarını dik tutub, tələsik yollarına davam etdilər; bir dəfə də dönüb geri baxmadılar, bir dəfə də oturub dincəlmədilər. Onlar bürkülü mavi dumanlıqda uzaqlarda gözdən itdilər. Onlar dərələrdən, təpələrdən keçib, uzaq ölkələrdə gözdən itdilər. Ey qəhrəman dəstə, sənin bitib-tükənməz yolun uğurlu olsun! İstehza və məzəmmətlər məni ayağa qalxmağa məcbur etdi, amma qəlbimdə əks-səda tapmadı.

Yaşıl alatoranlığın gün işığında cəlvələnən sükunəti mənim qəlbimə axırdı. Mən zəvvarlığımın məqsədini unudub, müqavimət göstərmədən kölgələr və nəğmələrdən hörülmüş sükunət aləminə qərq oldum.

Nəhayət, mürgüdən ayılıb gözlərimi açdıqda, gördüm ki, sən qarşımda durubsan və təbəssümünlə mənim yuxumu dağıdırsan. Mən elə qorxurdum ki, yolum uzun və yorucu, sənə qovuşmaq çox çətin olacaqdır.

* * *

Mən kəndin küçəsində qapı-qapı gəzib, sədəqə diləyirdim ki, birdən sən qızıl gərdünən füsunkar bir rəya kimi zahir oldu, ey şahlar şahı!

Qəlbimdə ümidlər oyandı, mənə elə gəldi ki, yaman günlərim qurtarmışdır; durub gözləyirdim ki, diləmədiyim sədəqə xəzinələri dövrəmə səpiləcəkdir.

Gərdünə qarşımda durdu. Sən mənə nəzər yetirib, gülümsünə-gülümsünə gərdünədən düşdün. Mən duydum ki, nəhayət, ömrümün xoşbəxt çağı yetişmişdir. Amma sən birdən-birə sağ əlini uzadıb dedin: «Mənə sədəqə verəcəksən?» Ah, əlini açıb dilənçidən sədəqə diləmək, bu nə şahənə bir əda idi! Mən

utanıb, çaşqın-çaşqın durmuşdum, sonra dağarcığımdan asta-asta xırdaca bir dən çıxarıb sənə verdim.

Axşam mən öz dağarcığımyı silkəyib çırpıdıda, döşəməyə xırdaca bir qızıl dən düşdüyünü gördükdə, dərin heyrət içində qaldım. Mən acı-acı ağlayıb heyifsiləndirdim ki, niyə sənə hamısını verməmişəm.

* * *

Gecənin qaranlığı qatılaşırdı. Gündüz işlərimiz qurtarmışdı. Güman edirdik ki, axırıncı qonaq da gəlib çıxmışdır; kənddə bütün qapılar bağlı idi. Amma kimsə dedi:

– Hələ şah da gələcək. Biz gülüb dedik:

– Yox, belə şey ola bilməz.

Bizə elə gəldi ki, kimsə qapını döydü, amma düşündük ki, yəqin küləkdir. Çırağı söndürüb yatmaq istədik. Amma kimsə dedi:

– Bu, qasiddir. Biz gülüşüb dedik:

– Yox, küləkdir!

Gecəyarısı bir səs gəldi. Biz yuxulu-yuxulu güman etdik ki, bu, uzaqlarda çaxan ildırım səsidir. Yer tərpendi, divarlar titrədi və biz yuxudan ayıldık. Amma kim isə dedi ki, bu səslər təkər səsləridir. Biz yuxulu-yuxulu pıçıldadıq:

– Yox. Göy gurultusudur.

Təbillər çalındıqda, hələ hava qaranlıqdı. Car səsi gəldi: «Qalxın! Ləngiməyin!»

Biz əllərimizi ürəyimizə basıb, qorxudan titrəyirdik. Kim isə dedi:

– Bir baxın, padşahın bayrağıdır!

Biz çığıra-çığıra ayağa qalxdıq.

– Daha ləngimək olmaz!

Padşah gəlmişdir, amma məşəllər hanı, çələnglər hanı? Hanı onun taxtı? Ah, ar olsun! Ah, rüsvay olduq! Hanı saray? Hanı bəzək-düzək?

Kim isə dedi:

– Bu hay-küy əbəsdir! Onu boş əllərlə salamlayın. Onu boş otaqlara aparın.

Açın qapıları, qoy şeypurlar səslənsin! Bizim qaranlıq, məskənimizin padşahı qaranlıq gecədə gəlib çıxdı. Göydə ildırımlar guruldayır! Şimşəklərin işığından qaranlıq sarsılır! Bir parça cındır həsir götürüb həyəətə sər! Dəhşətli gecənin padşahı, gözlənmədən, fırtına ilə birlikdə gəlmişdir.

* * *

Mən sənənin sinəni bəzəyən qızılgül həmailini səndən istəməyi arzulayırdım, amma cürət etmədim. Səhərə qədər, sən evdən çıxıb gedənə qədər gözlədim ki, yatağından onun tör-töküntüsünü toplayım. Sübh açılanda, mən eynən bir dilənçi kimi heç olmazsa bir ləçəkciyin qalıb-qalmadığını axtarırdım.

Heyhat, mən nə tapa bildim? Sənin məhəbbətindən nə qalmışdı? Nə çiçəklər, nə ətirlər, nə ətirli su ilə dolu qab. Alov kimi parıldayan, ıldırım zərbəsi kimi ağır, iri bir qılınc qalmışdı. Səhərin tərəvətli işığı pəncərədən mənim yatağıma düşmüşdür. Sübhün quşcuğazı civildəyə-civildəyə soruşur: «Ey qadın, bəs sənə nə qaldı?»

Bəli, nə çiçəklər, nə ətirlər, nə ətirli su ilə dolu qab, – yalnız sənənin dəhşətli qılıncın.

Oturub heyrətlə düşünürəm, sənənin bu hədiyyən mənim nəyimə gərəkdir? Onu gizlətməyə mənim yerim yoxdur. Zəif bir məxluq olan mənim üçün onu gəzdirmək ayıbdır, onu bağıma basanda, məni incidir. Amma bununla bərabər, bu hədiyyəni, əzablarımin yükünü qürurla qəlbimdə daşıyacağam.

İndən belə, bu dünyada artıq qorxu mənə hakim ola bilməyəcəkdir, mənim hər döyüşümdə sən qalib gələcəksən. Sən ölümü mənə bir yol yoldaşı kimi göndəribsən və mən öz həyatımı ona bəxş edəcəyəm. Sənin qılıncın məndədir. O, mənim buxovlarımi qırıb parçalaya bilər, artıq bu dünyada mənim üçün qorxu yoxdur.

Ey qəlbimin sultanı, indən belə, bütün bəzək-düzəyi atacağam, mən artıq utancaq zəif bir qız deyiləm, artıq bir guşəyə çəkilib ağlaya-ağlaya gözləməyəcəyəm. Sən öz qılıncını mənə verdin, mənə bəzək lazım deyil!

* * *

Sənin ulduzlarla bəzənmiş və məharətlə cəvahirat düzölmüş qolbağın çox gözəldir. Amma sənənin qılıncın, onun tiyəsi – ilahi Vişnu quşunun gərilməmiş və üstünə qürubun qəzəbli pəmbə şöləsi düşmüş qanadı kimi parıldayan tiyəsi daha da gözəldir.

Bu tiyə həyatın son şöləsi kimi cilvələnir. O, bircə qüdrətli şöləsi ilə bütün yerə məxsus vurnuxmaları yox edən saf kainat alovu kimi parıldayır.

Sənin cəvahiratla bəzənmiş qolbağın çox gözəldir; amma, ey ıldırımlar hakimi, sənənin qılıncın elə sonsuz bir gözəlliyə, elə bir dəhşətə malikdir ki, ona nə baxmaq, nə də o barədə düşünmək mümkün deyildir.

Mən səndən heç bir şey diləmədim; mən sənə öz adımi demədim. Sən gedəndə mən dinməz-söyləməz durmuşdum. Mən quyunun yanında ağacın əyri kölgəsi altında durmuşdum, qadınlar saxsı sənəklərini ağzına qədər su ilə doldurub gedirdilər.

Onlar məni çağırır deyirdilər: «Gəl bizimlə gedək, artıq səhər ötüb, günorta yaxınlaşır». Amma mən

tutqun düşüncələrə dalıb xəyal içində ləngiyirdim.

Sənin mənə necə yaxınlaşdığını duymadım. Mənə baxanda, sənin nəzərlərin qəmgin idi, bu sözləri mənə deyəndə, səsin yorğun idi: «Ah, mən susuzluqdan yanan bir yolçuyam». Mən oyaq ikən daldığım yuxudan ayılıb, öz sənəyimdən sənin ovcuna su tökdüm. Başımızın üstündə yarpaqlar xışıldayırdı. Meşənin dərinliyində ququ quşu quğuldayır və yolun döngəsindən babla çiçəklərinin ətri gəlirdi.

Sən mənim adımları soruşanda, utandığımdan donub qalmışdım. Düzü, axı mən sənin üçün nə etmişdim ki, sən məni xatırlayasan? Amma sənə su verməyim və susuzluğunu yatırtmağım bir xatirə olaraq mənim qəlbimdə yaşayacaq və onu xoş duyğularla dolduracaqdır. Günorta yaxınlaşır, quşlar yorğun-yorğun ötüşür, başım üzərində nim ağacının yarpaqları xışıldayırdı, mən isə oturub hey fikirləşir, fikirləşirəm.

* * *

Sənin qəlbin yorğundur, mürğüdən göz qapaqların hələ yumulur.

Məgər hələ eşitməyibsənmi ki, çiçək artıq tikanların arasında şahənə bir pərilti ilə açılmışdır? Oyan, oyan! Vaxtı boş-boşuna itirmə!

Daşlı cığırın bitdiyi yerdə, saf sükut diyarında dostum tək-tənha oturmuşdur. Onu aldatma. Oyan, oyan!

Nə olsun ki, səma hələ günorta bürküsündə titrəşir? Nə olsun ki, yaxıncı qumlar atəş ridasını yerə sərməmişdir?

Məgər sənin qəlbinin dərinliyində sevinc yoxmu? Məgər sənin hər bir addımında, yolun rübabında dadlı əzab musiqisi səslənməyəcəkmi?

* * *

Bax buna görə mənim qəlbimdə sənin sevincin bu qədər böyükdür. Bax buna görə sən tənəzzül edib yanıma gəlibsən! Ey göylər hökmdarı, mən olmasaydım sənin məhəbbətin nə olacaqdı?

Sən məni bütün xəzinələrinə şərik edibsən. Qəlbim sənin sevincinin sonsuz cilvələri ilə doludur. Həyatımın hər anında sənin iradədən əyandır. Ey şahlar şahı, sən məni əsir etmək üçün gözəllik qişafətinə giribsən. İndi, budur, sənin məhəbbətin sevgilinin məhəbbətiylə qarışmış və sən onların mükəmməl birliyində aşkarsan.

* * *

İşıq, mənim işığım, dünyanı dolduran işıq, gözləri oxşayan işıq, ürəyi fərəhləndirən işıq...

Ah, işıq, həyatımın qəlbində rəqs edir, ey sevgilim! İşıq eşqimin rübabının tellərini dilləndirir, ey sevgilim! Göy təlatümə gəlir, külək çöşür, yer üzərini gülüş çulğayır.

Pərvanələr işıq dənizində yelkənlərini açır. İşıq dalğalarında zanbaqlar və yasəmənələr cilvələnilir.

İşıq hər buludun üzərinə zər kimi səpilir, ey sevgilim. Bol-bol almaz yağır.

Şənlik yarpaqdan-yarpağa axır, sevgilim, fərəh və sevincin hədd-hüdudu yoxdur. Səmanın nəhri yatağından aşıb daşmışdır. Hər yeri sevinc seli bürüyür.

* * *

Nəhayətsiz dünyaların dəniz sahilində uşaqlar görüşürlər. Ucsuz-bucaqsız səma sakit, aramsız sular coşqundur. Nəhayətsiz dünyaların dəniz sahilində uşaqlar çıxırışa-çıxırışa, oynasha-oynasha görüşürlər.

Onlar qumdan evciklər tikir, içi boş çınqıllarla oynayırlar. Onlar solmuş yarpaqlardan xırdaca gəmilər qayıdır, gülümsünə-gülümsünə gəmilərini ucsuz-bucaqsız dənizə buraxırlar. Uşaqlar dünyaların dəniz sahilində oynayırlar.

Onlar üzmək bilmir, tor atmaq bacarmırlar. İnci axtaranlar suyun dibinə baş vururlar, tacirlər öz gəmilərində gəlirlər, uşaqlar isə xırdaca daşları yığır, yenə atıb səpələyirlər. Onlar hamısı gizlin xəzinələr axtarır, onlar tor atmağı bacarmırlar.

Dənizin dərinlikləri gülür, sahilə yaxın suların təbəssümü solğun-solğun parıldayır, ölüm gətirən dalğalar körpəsinin beşiyini yırgalayan ana kimi uşaqlara boş mahnılar oxuyur. Dəniz uşaqlarla oynayır və sahil sularının təbəssümü solğun-solğun parıldayır.

Nəhayətsiz dünyaların dəniz sahilində uşaqlar görüşür. Səmaların yolsuz-rizsiz ənginliklərində fırtına qopur, gəmilər sularda qərq olur, ətraf ölümlə dolur, amma uşaqlar oynayır. Nəhayətsiz dünyaların dəniz sahilində yığın-yığın uşaqlar var.

* * *

Əsgərlər ilk dəfə öz hökmdarlarının sarayından çıxdıqda, bəs onların gücləri, qüdrətləri necə oldu? Onların yaraq-yasağı harada qaldı?

Onlar öz hökmdarlarının sarayından çıxdıqları gün miskin və aciz görünürdülər və başlarına dolu kimi oxlar yağırdı.

Əsgərlər öz hökmdarlarının sarayına qayıtdıqda, bəs onların gücləri, qüdrətləri necə oldu?

Onlar qılınclarını, oxlarını, yaylarını atmışdılar; onlar öz hökmdarlarının sarayına qayıtdıqları gün üzlərində əmin-amanlıq əlamətləri vardı və öz həyatlarının bəhrəsini arxada qoyub gəlmişdilər.

* * *.

Körpənin gözlərinə qonan yuxu, kim bilir haradan gəlir? Bəli, deyirlər ki, onun məskəni işıldaquşların solğun işıq saçdıqları meşənin alatoranlılığında əfsanəvi bir kənddədir; orada iki zərif füsunkar tumurcuq var. Yuxu körpənin gözlərindən öpməyə oradan gəlir.

Körpə yatdıqda, dodaqlarında oynayan təbəssüm, kim bilir harada əmələ gəlir? Bəli, deyirlər ki, ayparanın ilk solğun şöləsi əriməkdə olan xırdaca payız buludunun kənarına toxunur və şəhli səhərin arzularından təbəssüm yaranır: bu, yatmış körpənin dodaqlarında oynayan həmin təbəssümdür.

Körpənin tombul yanaqlarında çiçəklənən o xoş, zərif qızartı, kim bilir harada gizlənibmiş? Bəli, anası hələ gənc qız olduqda, həmin bu qızartı onun qəlbini zərif, dilsiz-ağızsız məhəbbət sirri ilə doldurmuşdu, – körpənin yanaqlarında çiçəklənən o xoş, zərif qızartı oradandır.

* * *.

Balacan, mən sənə ala-bula oyuncaqlar gətirəndə, başa düşürəm ki, buludlarda və suda rənglərin cilvələnməsi nədəndir və nə üçün çiçəklərin rəngi belə şuxdur, – çünki mən sənə ala-bula oyuncaqlar bağışlayıram, balacan.

Səni oynatmaq üçün mən mahnı oxuduqda, başa düşürəm ki, nə üçün yarpaqlar musiqi kimi səslənir və nə üçün dalğalar səs-səsə verib, onları dinləyən torpağa nəğmə oxuyurlar,— çünki mən səni oynatmaq üçün mahnı oxuyuram.

Mən sənə xırdaca ovuclarına şirniyyat qoyduqda, başa düşürəm ki, nə üçün çiçəyin piyaləsi bal ilə dolu və meyvələr şirin olur, – çünki mən sənə xırdaca ovuclarını şirniyyatla doldururam.

Mən səni gülümsündürmək üçün üzündən öpdükdə, ey mənim dövlətim-varım, başa düşürəm ki, nə üçün səhər şəfəqində göylərdən belə fərəh yağır və yay nəsimi bədənimə belə ləzzət verir, – çünki səni gülümsündürmək üçün öpürəm.

* * *.

Mənim dolub daşan həyat qədəhimdən sən necə bir ilahi şərbət içmək istərdin, xudaya?

Ey şair, öz əsərini mənim gözlərimlə gördükdə və mənim qulaqlarımla öz əbədi ahəngini dinməz-söyləməz dinlədikdə, fərəh duyursanmı?

Sənin aləmin mənim ağımda sözlər yaradır, sənin fərəhin bunlara musiqi əlavə edir. Sən məndə məhəbbət şəklində öz əksini tapır və məndən öz ləzzətini duyursan.

* * *.

Boş keçən günlərimdə mən itirilmiş vaxtın dərini çəkirdim, amma o itirilməmişdir, ey mənim hökmdarım. Həyatımın hər anı sənə əlindədir.

Varlığın qəlbində gizlənmiş olan sən, toxumları cücərtiyə, tumurcuqları çiçəyə və çiçəkləri meyvəyə çevirirsən.

Mən yorulub rahatlıq yatağında yuxuya getdim və güman etdim ki, işlərim qurtarmışdır.

Səhər ayılıb gördüm ki, bağçam ecazkar çiçəklərlə doludur.

* * *

Bu ayrılıq dərini bütün dünyaya yayılıb, sonsuz səmada saysız-hesabsız surətlər yaradır.

Bu ayrılıq dərini bütün gecə uzunluğunda sükut içində ulduzdan-ulduza baxa-baxa iyulun yağmurlu aləmlərində xışıl-daşan yarpaqlar arasında ahəng yaradır.

Hər şeyə nüfuz edən bu kədər məhəbbət və arzu, qüdsə və fərəh hissələrinə nüfuz edir və mənim şair qəlbində daim əriyib nəğmələr halında yayılır.

* * *

Mən səmada boş-boşuna sərgərdan gəzən payız buluduna bənzəyirəm, ey mənim əbədi gözəl günəşim! Sənə təmasın məni hələ əritməmiş, məni sənə qatıb birləşdirməmişdir: indi, budur, mən, məni sənədən ayıran ayları və illəri saymaqdayam.

Əgər arzu etsən və bundan fərəh duysan, mənim üzən boşluğumu al, rənglərə boya, ona zər saç, onu yelə ver və möcüzə halında səpələ.

Gecə yaxınlaşanda, sən bu əyləncəni başa vurmaq istəsən, mən əriyib qaranlıqda və ya nurlu səhərin təbəssümündə o sənə təmizlikdə əriyib yox olaram.

* * *

Mən sənə sinəni kədərimin göz yaşlarından həmail ilə bəzəyirəm, ey ana!

Ulduzlar sənə ayaqlarını bəzəmək üçün şüalardan halqalar qayırmışlar, amma mənim həmailim sənə sinəndən asılacaqdır.

Sərvət və şöhrət lütf edən sənə, onları vermək və almaq sənə əlindədir. Amma mənim kədərim tamamilə özümündür və mən onu sənə qurban verdikdə, sən mənə öz lütfünü mükafat verirsən.

* * *

Sən məni bu vaxta qədər tanımadığım adamlarla dost elədin. Sən məni bu vaxta qədər mənə yad olan məskənlərə daxil etdin. Sən uzağı yaxınlaşdırdın və yadları mənə qardaş elədin.

Öyrəşdiyim məskəni tərk etmək mənə ağır gəlir; mən unuduram ki, yeniliyin içində də köhnəlik yaşayır və sən hər yerdə mənə mənimsən.

Doğum və ölüm vasitəsi ilə, bu dünyada və ya başqa dünyalarda, məni hara aparsan, – sən mənim qəlbimi fərəh bağları ilə naməlum aləmlərlə bağlayan əbədi həyatımın həmişə yeganə yol yoldaşsan.

Səni dərk edən üçün heç bir yad şey yoxdur, onun üzünə heç bir qapı bağlı deyildir.

* * *

Tənha çayın sahilində, uca otlar arasında ona dedim:

– Paltarınla öz çırağını örtüb hara gedirsən, ay qız? Mənim evim kimsəsiz və qaranlıqdır, mənə işıq ver!

Qız bir anlığa qara gözlərini qaldıraraq alatoranlıqda üzümə baxdı və cavab verdi:

– Mən çay kənarına gəlmişəm ki, gündüzün işığı sönəndə, çırağımı çaya axıdım.

Mən uca otlar arasında tək-tənha durub, onun çayda faydasız axıb gedən çırağının titrək işığına baxırdım. Çökməkdə olan gecənin sükutu içərisində ona dedim:

– İşıqlar yanıbdır, bəs sən öz çırağını hara aparırsan, ay qız? Mənim evim kimsəsiz və qaranlıqdır, mənə işıq ver!

O, qara gözlərini qaldıraraq mənə baxdı, bir an tərəddüd edib, nəhayət, dedi:

– Mən gəlmişəm ki, çırağımı göylərə qurban verim.

Mən durub onun boşluqda faydasız üzüb gedən çırağına baxırdım.

Aysız gecənin zülməti içində ona dedim:

– Çırağın bağrına basmağa səni məcbur edən nədir, ay qız? Mənim evim kimsəsiz və qaranlıqdır, mənə işıq ver!

O, bir an durub fikirləşdi, alatoranlıqda üzümə baxıb dedi:

– Mən çırağımı çıraqbən bayramına gətirmişəm.

Mən durub onun başqa işıqlar içində faydasız itib gedən xırdaca işığına baxırdım.

* * *.

Sayırlmalar və parıltılar toranlığında daim varlığımın dərinliklərində mövcud olan o, səhər işığında örtüyünü heç bir zaman açmayan o qoy mənim vidalaşma nəğməmə bürünüb, sənə verdiyim son qurban olsun, ilahi!

Sözlərim ona qovuşmağa can atır, amma ona irişməkdən acizdi; nidalarım həsrətli əllərini ona sarı uzadır, amma çatmırdı.

Mən onu qəlbimin dərinliklərində hifz edib, diyar-diyar sərkərdən gəzdim və həyatım onun çöhrəsində gah ucaldı, gah alçaldı.

O, mənim düşüncələrimə, işlərimə, rüyalarım, xəyallarım hökmran, amma uzaqda, tək-tənha durmaqda idi.

Çoxları mənim qapımı döyüb onu soruşur və məyus qayıdırdılar.

Dünyada heç bir kəs onun üzünü görməmişdir və tək-tənha qalıb gözləyir ki, sən onu tanıyasan.

* * *.

Sənin günəşinin şöləsi ağuşunu açıb yerə, mənim yanına enir və bütün günü qapımda durur ki, mənim göz yaşlarımdan, ahlarımdan və nəğmələrimdən yaranan buludu sənin ayaqların altına gətirsin.

Sən çılğın bir sevinclə öz ulduzlu sinənə bu dumanlı buludlar örpəyini çəkib, ona saysız-hesabsız şəkillər verir, qırçınlar vurur və onu daim dəyişən rənglərə boyayırsan.

O, nə qədər xəfif, nə qədər qeyri-sabit, nə qədər zərif, nə qədər göz yaşları ilə dolu və kədərli, – bax buna görə də sən onu sevirsen, ey pak və saf varlıq! Bax buna görə də o, öz kölgəsi ilə sənin müqəddəs ağ işığını tutqunlaşdıra bilər.

* * *.

Sən həm asıman, həm də aşıyansan.

Ey gözəl varlıq, aşıyanındakı məhəbbət ruha rəng, səs və ətir saçır.

Budur, səhər zərrin səbəti ilə, sağ əlində gözəllik çələngi ilə gəlir ki, yeri sakit-sakit onlarla bəzəyib başına tac qoysun.

Budur, axşam naməlum cığırlardan, artıq sürüləri çəkilib getmiş sakit çəmənlərdən keçib, qürubun dinclik okeanından öz qızıl sürəhisində sərin asudəlik şürubu gətirib gəlir.

Lakin ruhun uçmağa can atdığı sonsuz səmada saf, ağappaq bir parıltı hökmrandır. Orada nə gündüz, nə gecə, nə surət, nə rəng, nə də tək bircə, tək bircə söz var.

* * *.

Mən öz «mənliyimi» əzizləyib hər tərəfə cilvələndirməli, sənin nuraniliyinə rəngarəng kölgələr saçmalıyam, – sənin ilahi iradən belədir.

Sən özünü bölüşdürüb öz uzaq «mənliyini» saysız-hesabsız səslərlə çağırırsan. Bu uzaqlıq da mənim varlığımdadır.

Acı nəğmə əks-səda kimi rəngarəng göz yaşları və təbəssümlər, həyəcanlar və ümidlər halında bütün asimana yayılmışdır; dalğalar qalxır-enir, rüyalar dağılır və yaranır. Sən öz-özünü məğlub etməyin mənim varlığımdadır.

Sən ucaldığın bu divarı gündüzün və gecənin fırçası saysız-hesabsız təsvirlərlə bəzəmişdir. Onun ardında isə, sən tək bircə düz xətti olmayan, əsrarəngiz əyri xətlərdən ibarət taxtın durur. Sən və mənim əzəmətli təntənəmiz bütün səmanı çulğamışdır. Hava sən və mənim səslərimizdən titrəyir, bizim gah əyan, gah nihan olmamızla əsrlər gəlib keçir.

* * *.

Mənim varlığımı öz dərin, gizli təmasları ilə oyadan odur, o – ən məxfi qüvvə.

Mənim gözlərimi sehrləndirən, qəlbimin tellərini şən-şən dilləndirən, gah şirin, gah həzin nəğmələr yaradan— odur, o.

Xilqətin cisminə gümüşü və qızılı, lacivərd və yaşıl öləri çalarlar saçan odur, o. Qırçınlarda onun ayaqları görünür və mən onlara təmas edərkən mənliyimi unuduram.

Günlər keçir, əsrlər keçir, çox-çox adlarda, çox-çox şəkillərdə, fərəh və kədərən çox-çox həmlələrində daim mənim qəlbimə hakim olan – odur, o.

* * *.

Gecə-gündüz mənim damarlarımda axan həmin həyat seli bütün kainatda da axır və ahəngdar rəqs edir.

Bu həmin həyatdır ki, saysız-hesabsız ot şəklində torpağı dəlib şən-şən cücərir və çiçəklərdən, yarpaqlardan ibarət gurultulu dalğalar halında yayılır.

Bu həmin həyatdır ki, doğum və ölümün beşiyi olan okeanda qabarma və çəkilmə halında qalxıb-enir.

Hiss edirəm ki, əzam bu həyatla təmasdan nur alır və mən qanımda rəqs edən bu əbədi həyat qaynağından qürur duyuram.

* * *

Məgər sən bu ahəngin sevincindən fərəh duymaqda acizsənmi? Hərlənməkdən, qeyb olmaqdan, bu dəhşətli sevincin burulğanına qapılmaqda acizsənmi?

Hər şey durmadan, geriyə baxmadan daim irəli can atır və bu meyli saxlaya biləcək heç bir qüvvə yoxdur!

Bu əbədi musiqinin müşayiəti ilə ilin fəsilləri hərlənə-hərlənə rəqs edib keçir, – rənglər, səslər, qoxular hər an səpələnib ölən sevinc coşqunluğu içində bitib-tükənməz şlalələr halında axıb gedir.

* * *

Dünya gənc ikən bütün ulduzlar ilk yaranış əzəməti ilə parlarkən, bütün allahlar səmada toplaşıb, bir ağızdan bu nəğməni oxuyurdular:

Ey mükəmməl mənzərə! Ah, ey pak təmiz fərəh!..

Amma birdən onlardan biri çığırdı:

– Mənə elə gəlir ki, ulduzların silsiləsi hardasa qırılmışdır və bir ulduz çatışmır.

Onların rübabının qızıl teli qırıldı, onların nəğməsi donub qaldı və hamısı vurnuxmaya düşüb çığırdılar:

– Bəli, o itən ulduz hamısından yaxşı idi, o, göylərin şərəfi-şöhrəti idi!

O gündən bəri allahlar yorulmadan həmin ulduzu axtarırlar və bir-birini səsləyib fəryad edirlər ki, həmin ulduzla bərabər dünya öz sevincini itirmişdir.

Yalnız ulduzlar gecənin dərin sükutu içində gülümsünüb bir-birinə pıçıldaşırlar:

«Bu zəhmət əbədir! Hər tərəfdə tam bir mükəmməllik var!»

* * *

Mənim üçün azadlıq inkar və imtinadan ibarət deyildir. Minlərcə buxovum olsa da, özümü azadlığın ağuşunda hiss edirəm.

Sən cürbəcür çiçəklərdən və ətirlərdən aldığın şərabinlə mənim bu fani kuzəmi daim ağzına qədər doldurursan.

Mənim varlığım minlərcə cürbəcür çıraqlar yandırır sənənin məbədinin qurbangahına düzəcəkdir.

Yox, mən öz hissiyyatımın qapılarını heç bir zaman bağlamayacağam. Görmək, eşitmək, toxunmaqla duymaq sevincləri məndə sənənin sevincini doğuracaqdır.

Bəli, mənim bütün azgınlıklarım sevinc alovları içində yanır və bütün arzularım məhəbbət meyvələri halında yetişir.

* * *.

Gün sönməkdədir, yer üzərinə kölgələr düşür. Çay sahilinə gedib, kuzəni doldurmaq vaxtıdır.

Axşamın havası suların həzin musiqisi ilə dolmuşdur. Ah, o, məni toranlığa çağırır! Ot basmış cığırdada bir gəlib-gedən görünmür, külək qalxır, çayın üzünü narın dalğacıqlar bürüyür.

Bilmirəm evə qayıdacağammı. Bilmirəm kimə rast gələcəyəm. Orada, çayın dayaz yerində kiçik bir qayıqda kim isə ud çalır.

* * *.

Ey ömrümün sultanı, mən hər gün sənənin hüzurunda durmalıyam mı?

Ey dünyalar hökmdarı, mən, əl-qolu bağlı, hüzurunda durmalıyam mı?

Mən əzəmətli səmanın altında, tənhalıq sükutu içində müti qəlbimlə sənənin hüzurunda durmalıyam mı?

Sənənin mübarizə və işlə dolu olan zəhmət dünyanda, vurnuxan izdihamın arasında mən sənənin hüzurunda durmalıyam mı?

Ey hökmdarlar hökmdarı, bu dünyada mənim zəhmətim bitdikdən sonra tək-tənha itaətlə sənənin hüzurunda durmalıyam mı?

* * *.

Sənənin biz fani insanlara lütf etdiyən hədiyyələr bütün ehtiyaclarımızı ödəyib, heç əskilmədən, yenə sənə qayıdır.

Çay öz həmişəki işini görür, zəmilər və kəndlər arasından tələsə-tələsə axıb gedir; amma yenə yorulmaq bilməyən suları sənin ayaqlarını yumağa can atır.

Çiçək öz ətri ilə havanı rayihələndirir, amma yenə də son nəsibi özünü sənə fəda etməkdir.

Dünya sənə itaət etməklə heç bir şey itirmir.

İnsanlar şairin sözlərinin mənasını cürbəcür başa düşürlər. Amma yenə də onların son mənası – sənsən.

* * *

Mən səni öz Allahım bilirəm, amma kənarda dururam, – səni özümə bərabər bilib, yaxınlaşmağa cürət etmirəm. Mən səni öz atam bilirəm və sənin ayaqların altında səcdə edirəm,— mən sənin əllərinə dost əlləri kimi toxunmuram.

Mən sənin nazil olduğun yerdə durmuram, səni özümünkü bildiyim halda, bağrıma basmıram və özümə yoldaş saymıram.

Sən qardaşlarım içində qardaşımsan, amma mən onları görmürəm, öz qazancımı onlarla bölüşürəm, hər şeyimi səninlə bölüşürəm.

Sevinəndə də, kədərlənəndə də adamların yanına getmirəm, sənin yanına gəlirəm. Mən həyatımı verməyə cürət etmirəm, – həyatın əzəmətli sularına baş vurmuram.

* * *

Əgər mənə bu həyatda səninlə görüşmək nəsbib olmayacağına, elə et ki, sənin surətini görməkdən məhrum olduğumu həmişə hiss edirəm, – elə et ki, səni bir an da unutmayım, elə et ki, rüyalarım da, oyaqlıqda da kədər neşətini hiss edirəm.

Mənim günlərim bu dünyanın izdihamlı bazarında keçir. Ovuclarım gündəlik qazanla dolur, amma elə et ki, heç bir şey qazanmadığımı daim hiss edirəm, – elə et ki, səni bir an da unutmayım, elə et ki, rüyalarım da, oyaqlıqda da kədər neşətini hiss edirəm.

Mən, taqətsiz, tövşüyə-tövşüyə yolun kənarında oturub, toz-torpaq içində dincəldikdə, elə et ki, qarşımda hələ uzun bir yol olduğumu daim hiss edirəm, – elə et ki, səni bir an da unutmayım, elə et ki, rüyalarım da, oyaqlıqda da kədər neşətini hiss edirəm.

Otaqlarım bəzəndikdə, oradan tütək səsləri və qəhqəhələr eşidildikdə elə et ki, səni öz evimə çağırmadığımı daim hiss edirəm, – elə et ki, səni bir an da unutmayım, elə et ki, rüyalarım da, oyaqlıqda da kədər neşətini hiss edirəm.

* * *

Artıq halallaşma dəmidir. Mənə yaxşı yol arzulayın, qardaşlar! Bütün varlığım ilə sizə baş əyib uzaqlaşırım. Budur, qapımın açarlarını sizə qaytarır və bu mənzilə olan bütün ixtiyarımdan əl çəkirəm. Sizdən yalnız bir neçə kəlmə xoş söz diləyirəm.

Biz uzun müddət qonşu olmuşuq, amma mən sizə verdiyimdən çox almışam. Budur, səhər yaxınlaşır və mənim qaranlıq guşəmi işıqlandıran çiraq sönmür. Çağırışı eşidirəm və yola düşürəm.

Ey dağılmış ibadətqahın tanrısı! Müqəddəs kamanın qırılmış telləri daha səni tərənnüm etmir. Axşam çalınan zənglər sənə ibadət vaxtının çatdığını xəbər vermir. Ətrafında hava sakit və səssizdir.

Sənin tərk edilmiş məskənində ətirli bahar yelləri əsir. O, çiçəklərdən, daha sənin hüzuruna gətirilməyən çiçəklərdən xəbər verir.

Sənin gözəl xidmətçin bu günə qədər sərgərdan gəzib, məhrum olduğu lüflərin dərdsini çəkir. Axşam işıqlar və kölgələr torpağın qaranlığına qarışdıqda, o, ürəyi atəşlə dolu, qayıdıb xaraba qalmış ibadətqaha gəlir.

Ey dağılmış ibadətqahın Tanrısı, çox-çox bayram günləri sənin üçün sükut içində keçir, çox-çox ibadət gecələri çiraqlar yanmadan, ötüb gedir.

Mahir ustalar tərəfindən çox-çox yeni təsvirlər yaradılmış və vaxtı çatdıqda, müqəddəs unutmazlıq selinə atılmışdır.

Yalnız xaraba qalmış ibadətqahın Tanrısı xidmətçilərsiz də əbədi laqeydliklə yaşayır.

* * *

Ölüm gəlib qapını döydüyü gün, ona nə təklif edəcəksən?

Ah, mən həyatımın dolu piyaləsini qonağımın qabağına qoyacağam.

Yox, mən onu əliboş yola salmayacağam.

O gəlib qapımı döydükdə, layız günlərinin və yay gecələrinin bütün şirin məhsullarını, ömrümün son günlərində onun hüzuruna yığacağam.

* * *

Ah, gəl ey həyatın son təcəssümü olan ölüm, ey mənim ölümüm, gəl və qulağıma pıçıldla!

Mən səni hər gün gözləyirdim; sənin xətrinə həyatın sevinclərinə və əzablarına dözürdüm.

Mənim nəyim varsa, bütün ümidlərim, bütün məhəbbətim, hamısı həmişə ürəkdən sənə meyl edirdi.

Çiçəklər hörülmüş, nişanlımın çələngi hazırdır. Nikahdan sonra gəlin öz evini tərk edib, gecənin sükutu içində tək-tənha öz ağasını gözləyəcəkdir.

* * *

Getməli olduğum bu saatda mənə xoşbəxtlik arzulayın, a dostlar! Göylər şəfəqdən od tutub yanır, yolum çox gözəl olacaqdır!

Sormayın ki, özümlə nə aparıram. Mən yola əliboş, amma ürəyim ümidlərlə dolu çıxıram.

Mən toy çələngini taxacağam, mənə səfər paltarı lazım deyil, yolum təhlükələrlə dolu olsa da, əsla qorxu duymuram.

Yolum başa çatdıqda, axşam ulduzu doğacaq və padşahın darvazası ağzında axşam melodiylarının həzin səsləri ucalacaqdır.

* * *

Mənim nəğmələrim bütün ömrüm boyu səni axtarmışlar. Məni dərbədər gəzdirən onlar olmuşdur və onların sayəsində bu aləmi dərk etmişəm.

Mənə hər şeyi öyrədən onlardır, mənə gizlin yolları onlar göstərmiş, qəlbimin səmasında çox-çox ulduzlar kəşf edib gözlərim önündə əyan etmişlər.

Onlar səfa və cəfa diyarının sirləri arasında məni bütün günü gəzdirmişlər; bəs zəvvarlığımın sonunda qürubçağı, görəsən, hansı qapıya gətirib çıxarmışlar?

* * *

Sənin xidmətçin olan Ölüm mənim qapım ağzındadır. O, naməlum dənizlərdən keçib sənin dəvətini mənim mənzilimə çatdırmışdır.

Gecə qaranlıq, qəlbim qorxu ilə doludur, amma mən yenə də çırağı götürüb qapını açacaq və onun hüzurunda təzim edəcəyəm. Çünki qapımın ağzındakı sənin qasidindir.

Mən gözü yaşlı, onun hüzurunda təzim edəcəyəm. Mən qəlbimin xəzinəsini onun ayaqları altına səpib, hüzurunda təzim edəcəyəm.

O, tapşırığı yerinə yetirib, mənim sabahımı qaraldaraq qayıdacaqdır, bomboş evimdə yalnız tərk edilmiş cəsədim qalacaqdır, – bu da mənim sənə təqdim etdiyim son qurbanıdır.

* * *.

Mən, öləziyən ümidlə içəri girib onu evin hər guşəsində axtarıram; o heç yerdə yoxdur.

Mənim evim böyük deyildir, oradan bir dəfə çıxıb gedən bir daha qayıtmaz. Amma sənin məskənin hüdudsuzdur, ey hökmdarım, onu axtara-axtara sən qapına gəlmişəm.

Sən axşam səmanın zərli pərdəsi altında durub, ehtiras dolu gözlərimi qaldırıb sənə baxıram.

Mən əbədiyyət həddinə gəlib çatmışam, burada heç bir şey, – nə ümid, nə xoşbəxtlik, nə göz yaşları arasından görünən çöhrə əsla yox olmur.

Ah, mənim bomboş qalmış həyatımı bu okeanın ağuşuna qəbul et. Kainata təmas etməkdən duyulan zövqü, itirdiyim həmin zövqü duymağa mənə yardım et.

* * *.

Mən sükanı əlimdən buraxdıqda, onu ələ almaq növbəti sənə çatacaqdır. Olmalı şey olacaqdır. Mübarizə nahaqdır.

Onda, ey könül, dinməz-söyləməz məğlubiyyətinlə razılaş. Sən üçün təyin edilmiş yerdə sakit-sakit durmağı xoşbəxtlik bil.

Külək hər dəfə əsdikdə, çiraqlarım qaralır, sönür, onları yandıрмаğa çalışaraq, qalan hər şeyi unuduram.

Amma bu dəfə ağıllı tərənib həsirimi yerə sərərək, qaranlıqda gözləyəcəyəm; nə vaxt buyursan, dinməz-söyləməz gəl burada otur, ilahi!

Mən daha gurultulu, dəbdəbəli nitqlər söyləmirəm, – hökmdarımın iradəsi belədir. İndən belə pıçıltı ilə danışırım. Qəlbimin sözləri sakit nəğmə kimi səslənəcəkdir.

Adamlar padşahın bazarına tələsirlər. Bütün satıcılar və alıcılar artıq oradadır. Amma mən gündüz-günortaçağı, işin ən qızgın vaxtında, ilahi, icazə almışam.

Hər nə qədər vaxtı çatmamışsa da, qoy bağçamdakı çiçəklər açılsın və günortaçağı arılar tənbel-tənbel vızıldamağa başlasın.

Mən xeyirlə şərin mübarizəsində çox-çox saatlar keçirmişəm, amma indi asudə günlərimin yoldaşının arzusu belədir ki, qəlbimi özünə sarı çəksin. Amma bilmirəm ki, məqsədə qovuşmaq üçün bu mənasız çağırış nə üçündür.

* * *.

Bilirəm ki, bir gün gələcək, gözlərim artıq bu torpağı görməyəcəkdir və həyat məni sükut içində qoyub gözlərimə son pərdəni çəkəcəkdir.

Amma gecələr yenə ulduzlar parılacaq, əvvəlki kimi səhər açılacaq, saatlar gələcək və nəşəni dəniz dalğaları kimi dalğalandıra-dalğalandıra axıb keçəcəkdir.

Mən öz anlarımın sonunu düşündükdə, qarşımda anların pərdəsi sökülüb-tökülür və ölümün işığında sənin xəzinələrlə dolu dünyanı görürəm. Orada ən alçaq mövqe gözəldir, ən həqiqət həyat gözəldir!

Arzuladığım şey, əldə etdiyim şey, qoy heç-puç olub getsin. Mənə yalnız rədd etdiyim, həqarətlə baxdığım şeyləri lütf elə.

* * *

Mən bu həyatın astanasına ilk dəfə qədəm qoyduğum anı xatırlamıram.

Görəsən, məni bu böyük əsrarəngiz aləmdə, gecə yarısı meşədə bir ağac tumurcuğu kimi açılmağa məcbur edən hansı qüvvədir?

Səhər işığı gördükdə, birdən-birə hiss etdim ki, bu aləmdə yad deyiləm. Nə adımı, nə surətimi bilməyən bu naməlum aləm məni anamın surətində öz ağuşuna almışdır.

Eynən bunun kimi, ölüm dəmi çatdıqda da, bu naməlum aləm çoxdan məlum bir aləm kimi zahir olacaqdır və mən həyatı sevdiyim üçündür ki, ölümü də sevə biləcəyəm.

Ana körpəni sağ döşündən ayırdıqda, uşaq ağlayır, amma bir an sonra ananın sol döşünü tapıb sakit olur.

Qoy mənim bütün hissiyyatım sənə vahid təzim ifadəsi ilə zahir olub, ayaqların altında bu dünyaya səpilsin, Allahım.

Qoy mənim bütün ruhum hələ yağmamış damcılardan yükü altında enib alçalmış yağmurlu iyul buludu kimi sənə vahid təzim ifadəsi ilə qapın ağzında diz çöksün.

Qoy mənim nəğmələrim bütün ahəngdarlıqları vahid bir axın halında birləşdirib, sənə vahid təzim ifadəsi ilə sükut dənizinə axıtsın.

Vətən həsrəti ilə gecəli-gündüzlü dağlardakı öz yuvalarına uçan durna qatarı kimi qoy mənim bütün həyatım sənə şahid təzim ifadəsi ilə öz əbədi məskəninə yönəlsin.